

31.03.2021

Ärende/11

§ 73

Den av ledamoten Kati Juva väckta motionen om könsneutrala resekort och blanketter

HEL 2020-001114 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Olli Lahtinen, specialplanerare, telefon: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Bilagor

1 Lausunto, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, 17.2.2021

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Framställningen stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Kati Juva och 23 andra ledamöter föreslog i sin fullmäktigemotion (19.1.2020) att staden vidtar åtgärder för att se till att kön inte behöver registreras på resekort och dessutom att alla blanketter och enkäter som staden använder ger de svarande möjlighet att välja ett könsneutralt alternativ när det är juridiskt möjligt.

Jämställdhetskommittén och samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT) ombads ge utlåtanden med anledning av motionen. Man utredde dessutom ärendet tillsammans med stadskansliets rättstjänst och den nuvarande enheten stadsfakta.

Stadsfullmäktige beslutade 9.9.2020 (§ 200) återremittera ärendet för ny beredning utgående från att staden påbörjar beredningen för att stryka könsuppgiften från HRT:s resekort och utarbetar en riktlinje på stadsnivån om att könsalternativen "annat" och "jag vill inte precisera" läggs till bakgrundsuppgifterna för alla nätenkäter och andra frågeformulär.

Undersökningar och enkäter

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

Då ärendet senast behandlades i stadsstyrelsen 24.8.2020 framhölls det i motiveringstexten med hänvisning till utredningar att det för närvarande inte finns någon möjlighet att i befolkningsregistret registrera sig som något annat än man eller kvinna. I praktiken är det därför nödvändigt att använda de traditionella klassificeringarna man och kvinna i all officiell befolkningsstatistik.

Det officiella statistiksystemet baserar sig starkt på befolkningsregisteruppgifterna i könsklassificeringen. En ändring av detta skulle kräva en ändring av lagstiftningen om befolkningsregistret samt en ändring av praxisen för registrering av uppgifter i befolkningsregistret. Staden har inte befogenheter i saken. I enkätbaserade datainsamlingar är det däremot möjligt att avvika från klassificeringen man/kvinna.

I de invånarenkäter som stadskansliets enhet stadsfakta genomför är det numera standard med ett neutralt alternativ för könsuppgiften.

I alternativet med tre svarspunkter får den som svarar alternativen "man", "kvinna" och "annat/vill inte svara". I frågor med fyra svarspunkter finns alternativen "man", "kvinna", "annat" och "vill inte svara".

Stadens sektorer använder i sina många tjänster tryckta blanketter, där det ofta frågas efter bakgrundsuppgifter om dem som svarar. Till följd av det stora antalet blanketter är det inte ändamålsenligt att samla in uppgifter om i vilken mån de ger tillräckligt med alternativ när det gäller att uppge könsidentitet. Det är meningen att stadskansliets förvaltningsdirektör, som enligt 12 kap. 2 § i förvaltningsstadgan har rätt att ge förhållningsregler som gäller förvaltningen, beslutsberedningen och ärendehantering, ska ge sektorerna och affärsverken anvisningar om att de i fortsättningen ska utarbeta stadens blanketter så att det för könsuppgiften finns alternativen "man", "kvinna", "annat" och "vill inte svara".

Webbenkäter

Stadskansliet bereder upphandlingen av ett enkätsystem via konkurrensutsättning för hela stadens bruk. Vid bestämmandet av kraven beaktas det som nämns i fullmäktigemotionen om erbjudande av fyra könsalternativ vid insamlingen av bakgrundsuppgifter för enkäterna. Funktionen kan genomföras på olika sätt. De anställda vid staden som utarbetar enkäter kan erbjudas egna modellunderlag i enkätsystemet i vilka det finns en färdig bakgrundsenkät med alternativ i enlighet med motionen.

I systemet ingår anvisningar på stadsnivå, så att beredarna har tillgång till riktlinjer för verksamheten när de utarbetar enkäter. Konkurrensutsättningen genomförs under våren 2021, och det är meningen att det

31.03.2021

Ärende/11

valda systemet ska användas i hela staden vid mottagandet av olika typer av invånarenkäter, anmälningar och kundkommentarer.

Eftersom staden utöver sin egen systemlösning också använder andra webbtjänster där det kan frågas efter bakgrundsuppgifter, bereds det anvisningar på stadsnivå om hur frågorna om könet alltid ska ställas om det frågas efter könet på den som svarar. Till sådana tjänster hör exempelvis kartbaserade enkäter och vissa färdiga plattformar för gemensam utveckling och idékläckning. I vissa tjänster, såsom medborgarbudgeteringen, frågas det inte separat efter personens bakgrundsuppgifter, utan tjänsten suomi.fi, som används för stark identifiering, hämtar personuppgifterna från befolkningsregistret, som än så länge bara känner till två kön.

För att sprida anvisningarna med riktlinjer till dem som utarbetar enkäter utnyttjas stadens interna kommunikationskanaler och expertnätverk.

HRT:s resekort

Helsingfors stadsfullmäktiges vilja att resekortet inom kollektivtrafiken ska ha ett könsneutralt informationsinnehåll har varit känd för HRT, som ansvarar för biljettsystemet. HRT ansvarar för planeringen och genomförandet av biljettsystemet inom den kollektiva lokaltrafiken.

HRT framhåller 17.2.2021 följande i ett nytt utlåtande som begärdes med anledning av stadsfullmäktiges beslut om återremiss:

HRT stöder med biljettkontrollsvksamheten en regelrätt användning av biljetterna och ser därmed till att det inflyter biljettintäkter. Med biljettintäkterna säkerställs det att kollektivtrafikens servicenivå och medlemskommunernas subvention för kollektivtrafiken förblir som planerat. I det rådande ekonomiska läget är det mer kritiskt än förut att trygga biljettintäkterna.

Det personliga resekortet innehåller information om ägarens personbeteckning. Könsuppgifterna finns inte registrerade på resekort eller i bakgrundssystemet för resekortet. Vid kontroll av resekort gör man den första bedömningen av huruvida kortet är i ägarens besittning utifrån de ålders- och könsuppgifter som kontrollapparaten avläser från personbeteckningen. Eftersom kontrollresurserna är begränsade är det viktigt att göra en snabb och så omfattande första bedömning som möjligt för att trygga biljettintäkterna. Att möta köns mångfald hör till det dagliga kontrollarbetet och är en del av biljettkontrollantens yrkesskicklighet. Biljettkontrollanter har utbildats bland annat av Seta, och vid utbildningen av kontrollanterna ägnas det också i fortsättningen speciell uppmärksamhet åt förmågan att ta hänsyn till köns mångfalden.

31.03.2021

Ärende/11

HRT arbetar för tillfället med att förnya biljett- och betalningssystemet. I den framtida kod- och kontobaserade tjänsten finns reserätten och kunduppgifterna i bakgrundssystemet och inte längre på ett kort med identifikationsuppgifter, i en telefon eller i någon annan eventuell identifierare. HRT planerar i samband med planeringsarbetet på den kodbaserade tjänsten också de uppgifter som behövs i biljettkontrollssituationer – vid den första bedömningen och vid identifieringen av kunden – och beaktar fullmäktigemotionen som en del av arbetet. Vi förbereder könsuppgiften i det nya kontobaserade underlaget med indelningen: kvinna, man, annat, vill inte svara. Den kod- och kontobaserade tjänste- och systemhelheten tas etappvis i bruk under 2020-talet.

För att trygga biljettintäkterna och genomföra en kostnadseffektiv kontrollverksamhet måste biljettkontrollanterna också härnäst kunna göra en så heltäckande första bedömning som möjligt, så att det går att upptäcka eventuella situationer med missbruk av personliga biljetter.

Befogenheter

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Olli Lahtinen, specialplanerare, telefon: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Bilagor

1 Lausunto, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, 17.2.2021

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 22.03.2021 § 202

HEL 2020-001114 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

31.03.2021

Ärende/11

Käsittely

22.03.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Reetta Vanhanen: Kappaleen 10 viimeisen lauseen loppuosa muutetaan seuraavasti:

"...joissa sukupuolen kirjaamiseen on käytössä vaihtoehdot "mies", "nainen", "muu" ja "en halua vastata". "

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

15.03.2021 Pöydälle

24.08.2020 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi

Stadsfullmäktige 09.09.2020 § 200

HEL 2020-001114 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige återremitterade ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Behandling

09.09.2020 Återremitterades

Ledamoten Katju Aro understödd av ledamoten Eva Biaudet föreslog att ärendet skulle återremitteras för ny beredning utgående från att staden påbörjar beredningen för att stryka könsuppgiften från HRT:s resekort och utarbetar en riktlinje på stadsnivån om att könsalternativen "annat" och "jag vill inte precisera" läggs till bakgrundsuppgifterna för alla nätenkäter och andra frågeformulär.

5 omröstningen

Fortsatt behandling av ärendet JA, återremiss NEJ

31.03.2021

Ärende/11

JA-förslag: Fortsättning

NEJ-förslag: Ärendet återremitteras för ny beredning utgående från att staden påbörjar beredningen för att stryka könsuppgiften från HRT:s resekort och utarbetar en riktlinje på stadsnivån om att könsalternativen "annat" och "jag vill inte precisera" läggs till bakgrundsuppgifterna för alla nätenkäter och andra frågeformulär.

Ja-röster: 23

Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Tapio Klemetti, Pia Kopra, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Otto Meri, Dani Niskanen, Mika Raatikainen, Risto Rautava, Wille Rydman, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Sampo Terho, Matias Turkkila, Ulla-Marja Urho, Jan Vaavuori, Paavo Väyrynen

Nej-röster: 38

Alviina Alametsä, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Katju Aro, Eva Biaudet, Silja Borgarsdottir Sandelin, Fatim Diarra, Laura Finne-Elonen, Mia Haglund, Jasmin Hamid, Joel Harkimo, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Emma Kari, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Vesa Korkkula, Johanna Laisaari, Petra Malin, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Johanna Nuorteva, Jaana Pelkonen, Petrus Pennanen, Marcus Rantala, Pauliina Saares, Suldaan Said Ahmed, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Kaarin Taipale, Lilja Tamminen, Pilvi Torsti, Thomas Wallgren, Sinikka Vepsä, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Blanka: 24

Jussi Chydenius, Eveliina Heinäluoma, Abdirahim Husu Hussein, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Seija Muurinen, Hannu Oskala, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Terhi Peltokorpi, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Tomi Sevander, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa

Stadsfullmäktige beslutade återremittera ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Olli Lahtinen, specialplanerare, telefon: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi